

Uzdrmani stubovi

Evropskog energetskeg sistema

Francuska i Švedska za ukidanje mehanizma za plaćanje masovnih nadogradnji mreže EU

Liderima EU rečeno je da prestanu manipulirati energetskim tržištima

Sedam zemalja upozorava EU da ne menja dizajn energetskeg tržišta

Ekspert: EU se suočava s posledicama samozadovoljstva

Italija poziva na suspenziju plaćanja emisija CO2

Trgovci pozivaju EU da zadrži zaštitu od prevara s PDV-om

DOSIJE: EU - 5 stvari koje trebate znati o svom računu za struju

SADRŽAJ

Liderima EU rečeno je da prestanu manipulirati energetskim tržištima	OVDE
EU želi da ublaži pritisak na račune za energiju za industriju – dokument	OVDE
Komisija: nema neposrednih problema u snabdevanju naftom i gasom	OVDE
Koje evropske zemlje su najviše, a koje najmanje pogođene sukobom na Bliskom istoku?	OVDE
Cene uglja porasle zbog poremećaja u isporuci LNG-a iz Katara	OVDE
Nova gasna kriza pretili Evropi	OVDE
Francuska i Švedska se zalažu za ukidanje mehanizma za plaćanje masovnih nadogradnji mreže EU	OVDE
Ekspert: EU se suočava s posledicama vlastitog samozadovoljstva	OVDE
Sedam zemalja upozorava EU da ne menja dizajn energetskog tržišta	OVDE
Evropske cene CO2 nisu reagovala na rastuće cene na energetskim tržištima	OVDE
Italija poziva na suspenziju plaćanja emisija CO2	OVDE
Trgovci pozivaju EU da zadrži zaštitu od prevara s PDV-om	OVDE
Komisija odobrila francuski program državne pomoći za čiste tehnologije od 1,1 milijarde eura	OVDE
Komisija odobrila rumunski program državne pomoći za skladištenje struje	OVDE
EK preispituje zahtev Rumunije za odlaganje zatvaranja TE na ugalj	OVDE
DOSIJE: EU - 5 stvari koje trebate znati o svom računu za struju	OVDE

Liderima EU rečeno je da prestanu manipulirati energetske tržišta

BRISSEL - Špekulacije o još jednom preokretu na evropskom tržištu električne energije potresaju elektroenergetski sektor samo nekoliko meseci nakon što su reforme dogovorene, piše **energylivenews**.

U pismu upućenom šefovima država i vlada EU, predsedništvo Eurelectrica, Evropskog udružena firmi u sektoru električne energije, pozvalo je političke lidere da prestanu s ponovnim otvaranjem debate o marginalnim cenama, upozoravajući da regulatorna fluktuacija rizikuje da potkopa investicije potrebne za isporuku pristupačne, sigurne i dekarbonizovane energije.

Intervencija sledi nakon komentara predsednice Evropske komisije Ursule von der Leyen da će se "različite opcije" o dizajnu tržišta električne energije predložiti Evropskom savetu kasnije ovog meseca. Za komunalna preduzeća i investitore, to signalizuje novu neizvesnost u vreme kada je jasnoća najvažnija.

Evropski elektroenergetski sistem suočava se s ogromnim rastom. Očekuje se više od 5,6 biliona eura investicija do 2050. godine za proširenje čiste

proizvodnje, jačanje mreža i podršku elektrifikaciji u industriji, transportu i domaćinstvima.

Eurelectric tvrdi da bi ponovno otvaranje procesa reformi koji je tek nedavno završen usporilo odluke o kapitalu baš kada se isporuka treba ubrzati.

Grupa brani marginalno određivanje cena kao okosnicu veleprodajnog tržišta, tvrdeći da je to i dalje najefikasniji način za snabdevanje električne energije, pružanje transparentnih cenovnih signala i nagrađivanje ulaganja u fleksibilnost i proizvodnju energije s niskim udelom ugljenika.

Upozorava se da bi potkopavanje tog okvira u konačnici povećalo troškove, a ne smanjilo ih.

Umesto toga, Predsedništvo ukazuje na postojeće opcije koje bi mogle ublažiti kratkoročne cenovne pritiske bez narušavanja tržišta, uključujući mere koje su već identifikovane uz energetske intenzivne industrije nakon dijaloga u Antverpenu.

Pismo takođe naglašava važnost održavanja integriteta Sistema EU za trgovanje emisijama, tvrdeći da on ostaje ključan za podsticanje isplativog smanjenja emisija u celoj ekonomiji.

EU želi da ublaži pritisak na račune za energiju za industriju - dokument

BRISSEL - EU ispituje poreze na energiju, mrežne naknade i troškove ugljenika kao moguća područja za kratkoročne mere za ublažavanje pritiska na industrije pogođene visokim cenama energije, pokazao je dokument u koji je **Rojters** imao uvid.

Brisel traži brza rešenja nakon što su kompanije upozorile da ne mogu konkurisati rivalima u Kini i SAD-u - čak i pre najnovijeg porasta cena nafte i gasa izazvanog američko-izraelskim ratom protiv Irana.

Predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen obećala je da će predstaviti opcije koje će lideri EU razmotriti na samitu 19. marta.

Dokument komisije pripremljen za

sastanak komesara EU u petak pokazao je da blok istražuje kratkoročne mere za pomoć najteže pogođenim regijama i sektorima, bez potkopavanja dugoročnih klimatskih zakona namenjenih prelasku Evrope na jeftiniji energetska sistem s niskim udelom CO2.

„Svaki predlog za zakonodavne promene neće odmah doneti rezultate i možda će biti potrebno prelazno rešenje za smanjenje cena energije u narednih 2-5 godina dok čista tranzicija ne ublaži pritisak na cene električne energije kao što se već vidi u nekim regijama“, navodi se u dokumentu, prenosi **Rojters**.

U dokumentu stoji da će komisija razmotriti mrežne naknade - koje čine oko 18% računa za industrijsku energiju - i nacionalne poreze i namete, kao i troškove ugljenika, koji čine oko 11% računa.

Napominje se da vlade nedovoljno koriste postojeće alate za smanjenje računa kompanija za energiju, uključujući državnu pomoć za kompenzaciju troškova plaćanja za emisije CO2 i ugovore o razlici u ceni koji garantuju industrijskim potrošačima stabilnu cenu energije.

U dokumentu se navodi da, ako se snabdevanje energijom dalje poremeti, Brisel mora biti spreman da uvede mere za podsticanje potrošača da koriste manje energije, kao što je to učinio 2022. godine kada je Rusija smanjila isporuke gasa.

Komisija: nema neposrednih problema u snabdevanju naftom i gasom

BRISEL - Evropska unija upozorila je države članice na nagli porast cena gasa izazvan iranskom krizom, ali ne vidi neposrednu pretnju zalihama i ne planira hitan odgovor, rekli su 4. marta za **Rojters** zvaničnici u Briselu.

Referentna cena gasa u Evropi, holandski mesečni ugovor na TTF čvorištu, neznatno je pala u minulu sredu, nakon što je u utorak, 3. marta, dostigla trogodišnji maksimum od 65,79 eura/MWh, što je više nego dvostruko od cene prethodne sedmice.

Evropska komisija je 4. marta putem video poziva obavestila članice EU da je zabrinuta zbog naglog rasta cena nafte i gasa, ali je rekla da ne postoji neposredan rizik za snabdevanje EU, rekla su četiri zvaničnika upoznata s diskusijama.

Komisija je saopštila da EU za sada ne planira hitne mere kao odgovor.

Skladišta gasa u EU su trenutno 30% popunjena, oko 9% ispod nivoa u ovo vreme prošle godine, pokazali su podaci Gasne infrastrukture Evrope.

Koje evropske zemlje su najviše, a koje najmanje pogođene sukobom na Bliskom istoku?

MADRID - Evropa je u dobroj poziciji da apsorbuje privremeno povećanje cena energije, ali ranjivosti variraju među zemljama zbog raznolikosti njihovih energetske miksova.

Međutim, ako bi se vojna operacija razvila u produženi regionalni sukob, španski finansijski portal **Rankia** u analizi ukazuje na zemlje koje bi bile najviše pogođene verovatno bi bile:

- zemlje direktno uključene u vojne operacije ili geografski blizu njima
- ekonomije značajno izložene globalnim i bliskoistočnim lancima snabdevanja naftom i gasom, i/ili
- suverene zemlje s ograničenim fiskalnim rezervama za apsorpciju potencijalnih društvenih i ekonomskih efekata stagflacijskih pritisaka.

Iako su nivoi skladištenja gasa u EU trenutno relativno niski - oko 30% kapaciteta (u poređenju s 38% u isto vreme prošle godine) - očekuje se da će potražnja značajno pasti s krajem zime.

Osim toga, evropski izvori energije su sada diverzifikovaniji nego na početku rata u Ukrajini, dok je inflacija bila blizu cilja ECB-a od 1,9% u februaru 2026. godine.

U tom kontekstu, malo je verovatno da će se cene gasa (TTF) vratiti na najviše nivoe iz 2022. godine, kada su u proseku iznosile 133 €/MWh, što je tri puta više od proseka od 36 €/MWh u 2025. godini.

Uprkos tome, održivo visoke cene gasa (TTF blizu 50 €/MWh) i cene nafte oko 100 dolara po barelu mogle bi imati makroekonomske implikacije.

Prema procenama ECB-a, takav scenario bi:

povećao inflaciju u evrozoni za oko 1,25 procentnih poena u srednjoročnom periodu

potencijalno odložio tempo ublažavanja monetarne politike.

Slično tome, više cene energije, zajedno s neizvesnošću i međunarodnim efektima preliivanja, mogle bi smanjiti rast evrozona za oko 0,75 procentnih poena.

Takav nepovoljan scenario bi i dalje bio znatno manje ozbiljan od uticaja eskalacije rata u Ukrajini, koji je:

- povećao inflaciju za oko 10 procentnih poena
- smanjio rast za oko 4 procentna poena u odnosu na predratni osnovni scenario za evrozonu.

Od tada, energetske intenzitet u Evropi je opao za oko 25%, što bi trebalo smanjiti negativan uticaj budućih šokova cena energije na rast.

Unutar Evrope, energetske miks nekoliko zemalja uveliko zavisi od nafte i gasa, što povećava njihovu ranjivost na povećanje cena. To uključuje:

Maltu, Kipar, Irsku, Holandiju i Grčku koje se oslanjaju na naftu i gas za oko 80% svoje ukupne potrošnje energije.

Kada se uzme u obzir i ekonomska struktura, zemlje koje se u velikoj mjeri oslanjaju na naftu i gas i imaju proizvodnju s visokim intenzitetom fosilnih goriva verovatno će biti najranjivije na održivi porast cena fosilnih goriva.

To uključuje Kipar, Grčku i zemlje centralne i istočne Evrope poput Poljske i Bugarske.

Među najveće ekonomije EU Italija, Španija i Nemačka imaju slične nivoe izloženosti s obzirom na sastav i

intenzitet njihovih energetske miksova.

Francuska, zahvaljujući svojoj velikoj floti nuklearnih elektrana, manje je izložena potencijalnom uticaju ovog šoka.

Međutim, fiskalni kapacitet za odgovor na takav šok značajno varira između zemalja, što se odražava u njihovim suverenim rejtingom.

Cene uglja porasle zbog poremećaja u isporuci LNG-a iz Katara

DŽAKARTA - Cene uglja skočile su na najviši nivo od novembra 2024. godine, jer su kontinuirani vojni

napadi na Bliskom istoku naveli zemlje širom sveta da razmotre reaktiviranje termoelektrana na ugalj zbog blokade

snabdevanja naftom i gasom zaglavljenim u regiji.

Fjučerski uglja iz Njukastla (Newcastle), azijska referentna vrednost, porasli su u ponedjeljak, 9. marta, za 9,3% na 150 dolara po toni. To se dogodilo uz nagli rast cena sirove nafte na gotovo 120 dolara po barelu, prenosi **Blumberg**.

Nova gasna kriza pretila Evropi

LONDON - Evropa se suočava s obnovljenom gasnom krizom jer nivoi skladištenja padaju ispod 30%, cene rastu, a Katar zatvara najveće svetsko postrojenje za utečnjeni prirodni gas (LNG), što remeti globalnu ponudu ovim energentom, komentariše **oilprice.com**.

Poremećaji u Hormuškome moreuzu i povlačenje osiguravajućih kompanija usporili su isporuku LNG-a, dok EU mora obezbediti oko 67 milijardi kubnih metara LNG-a (oko 700 tereta) kako bi napunila skladišta pre zime, dodaje portal i konstatuje:

Problem je što, osim Rusije, ne postoji proizvođač gasa dovoljno velik da posluži kao izvor stabilne diversifikacije snabdevanja. Situacija će verovatno povećati orijentaciju na kapacitete vetra i sunca, ali ti izvori imaju ograničenja, jer ni vetar ni sunce nisu toliko jeftini koliko se reklamiraju kada se u to uračunaju troškovi rezervne proizvodnje i skladištenja energije u baterijama.

Ukratko, Evropska unija se suočava s još neizvesnijim vremenima nego s kojima se bori već četiri godine.

Francuska i Švedska se zalažu za ukidanje mehanizma za plaćanje masovnih nadogradnji mreže EU

BRISSEL - Francuska i Švedska žele da blokiraju novi predlog koji bi prisilio zemlje da podele troškove velikih nadogradnji elektroenergetske mreže Evropske unije, tvrdeći da će im to nametnuti nepravedan finansijski teret, prenosi **Politiko**.

Paket mera Evropske komisije o mrežama, najavljen prošlog decembra, ima za cilj masovno proširenje elektroenergetske mreže EU kako bi ona mogla efikasnije prenositi obnovljivo proizvedenu energiju širom kontinenta. Nadogradnja se smatra ključnim korakom na putu EU ka neto nultoj emisiji stakleničkih gasova do 2050. godine.

Plan uključuje predlog o deljenju prihoda iz domaćih mreža u zajedničkom fondu na nivou cele EU. Ideja je da bogate zemlje s razvijenim elektroenergetskim sistemima pomognu zemlje s manje razvijenim mrežama.

Međutim, predlog, o kojem sada raspravljaju zemlje članice, već se suočio s problemima najvećih izvoznika energije, uključujući Francusku i Švedsku, koje ne žele da odustanu od prihoda koje smatraju vitalnim za vlastite domaće mreže.

„I po formi i po suštini, prezentacija paketa za mrežu bila je katastrofalna“, rekao je bivši francuski zvaničnik koji je tražio anonimnost da bi otvoreno govorio, dodajući da je prezentacija paketa od strane komesara EU za energetiku Dana Jorgensena „vrlo loše primljena u Parizu“.

Problem se vrti oko takozvanih prihoda od zagušenja, novca koji operateri mreže zarađuju od razlike između cene električne energije kod kuće i cene preko granica. Prihod koji izvoznici zarade na tim aukcijama uglavnom se ulaže kod kuće kako bi se povećao kapacitet delova mreže koji su više

zagušeni – čin balansiranja ključan za izbegavanje iskrivljenog domaćeg tržišta električne energije.

Na primer, Švedska, najveći izvoznik električne energije u bloku zahvaljujući godinama ulaganja u hidroenergiju i energiju vetra, podeljena je u četiri takozvane zone nadmetanja, od kojih svaka ima drugačiju cenu i odražava različite nivoe potražnje za električnom energijom. Švedski mrežni operateri koriste svoje prihode od zagušenja kako bi uravnotežili ponudu i potražnju širom zemlje, u skladu s pažljivo izračunatim lokalnim pravilima.

Međutim, **Komisija želi da zemlje četvrtinu tih prihoda koji se ne potroše reinvestiraju u povećanje kapaciteta i finansiranje projekata međusobnog povezivanja** s drugim zemljama, uključujući osam takozvanih energetske autoputeva koji popunjavaju praznine u slabo povezanim zonama.

Navodi se da je ovo finansiranje potrebno za izgradnju više dalekovoda za prenos električne energije od mesta gde se proizvodi - na primer, u ogromnim vetroelektranama u Severnom moru ili solarnim farmama na jugu Španije - do mesta gde je potrebna, često hiljadama kilometara preko kontinenta.

Za Šveđane, to je previše.

"Predlog je da u osnovi uzmemo 20 posto našeg novca za rešavanje problema negde drugde, a mi imamo vlastite probleme", rekla je švedska državna sekretarka za energetiku, Maja Lundbak, u intervjuu. "Ne možemo to prihvatiti jer je to novac švedskog naroda, to je poslovni novac generiran u našoj zemlji."

Ekspert: EU se suočava s posledicama vlastitog samozadovoljstva

MADRID - Evropska unija je imala godine da se pripremi za energetske krize nakon šoka iz 2022. godine. Zahvaljujući toploj zimi i obilnim zalihama iz Sjedinjenih Američkih Država, evropska gasna kriza bila je znatno blaža nego što se strahovalo. Međutim, kontinent je izbegao nestanke struje i

ekonomski kolaps zbog kombinacije sreće s vremenskim prilikama i viška proizvodnih kapaciteta u Sjedinjenim Američkim Državama, komentariše na svom

blogu Daniel Lakalje,

(foto) ugledni energetski analitičar i autor nekoliko bestselera iz oblasti energije.

Umesto da prizna faktor sreće, Evropska unija nije nastavila da čini ništa ozbiljno po pitanju sigurnosti snabdevanja, dok su neke zemlje održavale nuklearno zatvaranje, što ih je učinilo ranjivim na buduće nestašice energije. Umesto da stvori plan za ukidanje zabrana razvoja resursa, nuklearnih zatvaranja i ograničenja ulaganja, Evropska unija je radije sakrila glavu u pesak, očekujući da se ništa neće dogoditi, piše španski ekspert i dodaje:

Evropska politička klasa je tri godine čestitala sebi što je preživela energetske krize iz 2022. godine. Međutim, ovaj opstanak su postigli uništavanjem potražnje, demontiranjem industrija, ograničavanjem potrošnje i plaćanjem znatno viših cena. Ranjivosti evropskog energetskog sektora nikada nisu rešene. U međuvremenu, domaća proizvodnja je opala, nuklearni kapaciteti su smanjeni, a zavisnost povećana, dok je birokratija dodatno otežala ulaganje u energetske sigurnost, što je dovelo do nesigurne situacije u kojoj je Evropa

sada ranjiva na spoljne šokove i poremećaje u snabdevanju.

Sada, kada se cena nafte približava 90-100 dolara po barelu, cene gasa su se udvostručile za sedmicu dana, Hormuški moreuz je efektivno zatvoren, katarski LNG je van mreže, a neke zemlje su u diplomatskim sporovima sa svojim najvažnijim saveznicom, dobavljačem energije, Evropa se suočava s posledicama vlastitog samozadovoljstva.

Sedam zemalja upozorava EU da ne menja dizajn energetskog tržišta

BRISEL - Vlade sedam zemalja EU, uključujući Holandiju i Švedsku, upozorile su u prošli četvrtak izvršnu vlast bloka da ne menjaju sistem koji određuje cene energije u Evropi, dok zvaničnici u Briselu pokušavaju pronaći načine za smanjenje računa, javlja *Rojters*.

Cene energije su se ove godine pojavile na evropskoj političkoj agendi, jer industrije upozoravaju da ne mogu konkurisati kompanijama u Sjedinjenim Državama i

Kini, gde su računi niži. Rastuće globalne cene nafte i gasa zbog sukoba u Iranu povećale su pritisak na Evropsku komisiju da se umeša.

Predsednica Ursula von der Leyen obećala je da će proceniti da li trenutni sistem određivanja cena EU treba revidirati, a Komisija sastavlja opcije za pokušaj obuzdavanja cena energije. Ali analitičari i zvaničnici kažu da nema brzog rešenja.

U pismu komesaru za energetiku Danu Jorgensenu, koje je Rojters video, sedam vlada EU upozorilo je da bi promena sistema koji je temelj evropskog

energetskog tržišta dovela do manje efikasnog mehanizma i na kraju povećala račune.

„Intervencija u dizajn tržišta električne energije i promena mehanizama formiranja cena takođe bi povećala tržišnu i regulatornu nesigurnost, što je štetno za investicije i evropsku konkurentnost“, navodi se u pismu.

Pismo od 5. marta potpisali su i ministri energetike Danske, Finske, Letonije, Luksemburga i Portugala.

Gasna elektrana određuje cene energije

Energetski sistem EU je dizajniran tako da poslednja elektrana potrebna za zadovoljavanje ukupne potražnje određuje cenu električne energije. Često je to gasna elektrana - tako da skokovi cena prirodnog gasa mogu izazvati nagli porast cena električne energije, čak i kada se veliki deo energije proizvodi iz jeftinijih obnovljivih izvora.

Sedam zemalja je reklo da je „zavisnost EU od skupog, uvoznog gasa“ glavni uzrok visokih cena, a ne dizajn tržišta električne energije.

Potpisnici su pozvali Brisel da umesto toga brže proširi jeftinije obnovljive izvore energije kako bi se ograničila uloga gasa u određivanju cena u energetskom miksu i povećale mere koje podstiču potrošače da koriste energiju kada su cene niske.

Pismo postavlja sukob s vladama, uključujući Italiju, koja je najavila nacionalne planove za uklanjanje troškova ugljenika s računa gasnih elektrana - intervenciju koja bi preokrenula sistem određivanja cena.

Zemlje potpisnice su uglavnom bogatije članice EU, a uključuju Švedsku i Finsku, koje imaju najniže cene električne energije u EU. Obe proizvode više od 90% svoje električne energije iz izvora s niskim udelom CO₂ - što je velika razlika u odnosu na druge, uključujući Poljsku, koja većinu svoje električne energije dobija iz uglja.

Evropske cene CO₂ nisu reagovala na rastuće cene na energetskim tržištima

BRISEL - Cene CO₂ u Evropi početkom marta do sada su odolele naglom skoku cena gasa usled eskalacije sukoba na Bliskom istoku, piše **gmk.center**.

Dana 27. februara trgovanje je zatvoreno na 70,3 €/t (osnovni ugovor za decembar 2026.), prema podacima ICE-a, pri čemu je cena pala za 115,6% u

odnosu na početak meseca.

Nakon toga, 2. marta, cena EU dozvole za emisiju tone CO₂ (EUA) iznosila je 70,57 €/t, što je samo neznatno povećanje u poređenju s naglim porastom cena energije – tržište ugljenika prvenstveno je reagovalo na slabost berze.

Povećanje na 73,3 €/t dogodilo se tek sledećeg dana – posebno se veruje da su komunalna preduzeća kupila dozvole za pokrivanje potrošnje uglja usled značajnog porasta cena prirodnog plina. Međutim, do kraja trgovačke sedmice, cena dozvola za CO₂ je pala, fluktuirajući u rasponu od oko 71 €/t.

Italija poziva na suspenziju plaćanja emisija CO₂

BRISEL - Italijanska vlada želi da Evropska unija zamrzne svoj vodeći zakon o klimi, 20 godina star Sistem trgovine emisijama, u najnovijem u nizu napada na napore bloka da uspori globalno zagrevanje, piše portal **Politiko**.

Italija je već najavila planove za subvencionisanje energetskih kompanija na način koji bi potkopao osnovnu ideju ETS-a: da zagađivači plaćaju za svoje emisije koje zagrevaju planetu.

Ali 26. februara je otišla dalje, zahtevajući od Brisela da u potpunosti obustavi mehanizam pre šireg pregleda politike kasnije ove godine.

„Mehanizam ETS-a, kako je trenutno zamišljen, nije ništa više od poreza, nameta za energetske intenzivne kompanije“, rekao je italijanski ministar industrije Adolfo Urso novinarima po dolasku na sastanak ministara ekonomije i industrije u Briselu.

„Neophodno ga je značajno revidirati... Da bi se to pravilno uradilo, mehanizam ETS-a mora biti obustavljen do reforme“, dodao je.

Poziv dolazi nakon što je koalicija 13 država EU, nazvana "Prijatelji industrije", izdala zajedničku izjavu u kojoj zahteva da predstojeća revizija ETS-a da prioritet konkurentnosti.

Osim što je pozvala na suspenziju zakona, Italija je takođe najavila planove za kompenzaciju operatera gasnih elektrana za novac koji troše na dozvole ETS-a – efektivno poništavajući podsticaj sistema za dekarbonizaciju.

Trgovci pozivaju EU da zadrži zaštitu od prevara s PDV-om

BRISSEL - Trgovci i energetska udruženja pozvali su kreatore politika EU da produže privremenu meru protiv prevara s PDV-om za veleprodajna tržišta ugljenika, električne energije, prirodnog gasa i garancija porekla (GO) kako bi se izbegla „značajna pretnja“ njihovom integritetu, javlja **Montel**.

U zajedničkom pozivu, udruženje evropskih energetskih berzi, Europex, zajedno sa 17 drugih velikih evropskih industrijskih udruženja, poziva Evropsku komisiju i države članice EU da osiguraju kontinuiranu primenu odstupanja prema članu 199a [Direktive EU o PDV-u](#) i nakon 31. decembra 2026. godine.

izjavi se ističe da se Mehanizam obrnutog oporezivanja u zemlji pokazao kao efikasan alat za borbu protiv prevara i postavljaju se tri ključna zahteva:

- Trajno odstupanje ili produženje za najmanje deset godina
- Sveobuhvatna implementacija Mehanizma obrnutog oporezivanja u svim državama članicama
- Dosledna primena Mehanizma obrnutog oporezivanja na prenos sertifikata za prirodni gas i električnu energiju.

Komisija odobrila francuski program državne pomoći za čiste tehnologije od 1,1 milijarde eura

BRISSEL - Evropska komisija odobrila je francuski program podrške strateškim investicijama koje dodaju proizvodne kapacitete čistih tehnologija (cleantech) u skladu s ciljevima Sporazuma o čistoj industriji. Program je odobren u okviru Okvira državne pomoći za čistu industriju (CISAF) koji je Komisija usvojila 25. juna 2025. Ovo je osmi program za proizvodne kapacitete čiste tehnologije odobren od usvajanja CISAF-a, koji oslobađa preko 10 milijardi eura podrške za investicije u takve kapacitete, objavljeno je na portalu Evropske komisije ec.europa.eu.

DOSIJE: 5 stvari koje trebate znati o svom računu za struju

BRISSEL - Prenosimo, uz manja skraćivanja, informaciju sa sajta Evropske komisije ec.europa.eu o tome šta je sve uključeno u računu za električnu energiju.

Da li ste znali da vaš račun za struju uključuje više od same cene električne energije?

Jednostavno rečeno, ima 3 glavna elementa:

Ono što vaš dobavljač energije naplaćuje za električnu energiju koju trošite. Ovo je najveći deo računa, u proseku skoro 49% u Evropi u 2024. godini.

Mrežne naknade, koje primenjuju kompanije koje upravljaju električnim mrežama. Mreže prenose električnu energiju od mesta gde se proizvodi do mesta gde se troši. Mrežne naknade doprinose troškovima proširenja, održavanja, nadogradnje i upravljanja mrežama.

Porezi i nameti, koje država obično primenjuje iz, na primer, ekoloških razloga, povećanja javnih prihoda, razvoja čistije energije i osiguranja sigurnosti snabdevanja.

Evo 5 stvari koje biste trebali znati o svom računu za struju:

1. Računi za struju se razlikuju u svakoj zemlji

U EU, računi za struju domaćinstava razlikuju se od zemlje do zemlje, ili čak regije. Razlike zavise od niza faktora

- **geografija:** Elektroenergetske mreže su osnovna infrastruktura, ali izgradnja i održavanje mogu biti skupi. Važno je gde se zemlja nalazi i gde živi njeno stanovništvo. Velikim ili retko naseljenim zemljama potrebno je više i duže dalekovode. Ostrva i udaljene regije trebaju dodatnu infrastrukturu, a ponekad i rezervne izvore električne energije. Štaviše, geografija takođe utiče na lokaciju projekata obnovljivih izvora energije i industrije. Svi ovi faktori utiču na račune za struju.
- **miks proizvodnje energije:** Zemlje EU proizvode električnu energiju različito. Mogu koristiti različite izvore energije kao što su vetar i sunce, nuklearna energija, hidroenergija ili fosilna goriva poput prirodnog gasa ili uglja. Izbor izvora energije utiče na cenu električne energije na tržištu i, u konačnici, na račun za struju. Cena izgradnje elektrane značajno varira zavisno od korišćene tehnologije, pri čemu su vetar i sunce sada najjeftinije opcije za proizvodnju električne energije. Pored investicionih troškova, tu su i troškovi samog rada elektrane. Uzimajući u obzir i investicione i operativne troškove, električna energija proizvedena iz gasnih ili termoelektrana na ugalj obično je skuplja od električne energije proizvedene iz nuklearne ili obnovljive energije, posebno energije vetra i sunca. Gasne i termoelektrane na ugalj imaju visoke i nestabilne operativne troškove povezane s uvozom fosilnih goriva, a takođe moraju da plate cenu za stakleničke gasove koje emituju.

- **veze sa susednim zemljama:** Dobro povezane zemlje mogu lakše i efikasnije uvoziti i izvoziti električnu energiju, osiguravajući da se jeftiniji - i čistiji - resursi prvo koriste. Bolje međusobne veze takođe pomažu u održavanju stabilnosti cena električne energije i povećanju sigurnosti. Ovo je važno s obzirom na rekordno visoke cene poslednjih godina.

- **konkurencija između dobavljača energije:** Osnovno pravilo svakog slobodnog tržišta je da kada se više dobavljača može međusobno takmičiti, a svaki nudi različite cene, ugovore i usluge, to koristi kupcima. Svaki dobavljač ima svoju strategiju za kupovinu električne energije - neki je kupuju unapred, dok je drugi kupuju bliže stvarnom vremenu. To utiče na to koliko dobro mogu upravljati naglim promenama veleprodajnih cena električne energije. Kao rezultat toga, potrošači mogu imati pristup širem spektru ponuda i mogu odabrati ugovor koji najbolje odgovara njihovim potrebama i preferencijama.
- **porezi i nameti:** Oporezivanje je uglavnom odgovornost nacionalnih vlada. To znači da mogu primenjivati različite stope PDV-a i nivoe akciza EU na električnu energiju, uključujući i smanjene u okviru zajednički dogovorenih pravila EU. Ali često primenjuju i nacionalne poreze, namete ili naknade koje se dodaju računu za električnu energiju i nisu usklađene širom EU, uključujući poreze i namete koji nemaju vezu s energijom (na primer, naknade vezane za javno emitovanje).

Iako svi ovi faktori otežavaju razumevanje konačnog računa za električnu energiju, pravila EU daju ljudima pravo na jasne i transparentne informacije o detaljima njihovih računa. Na primer, računi bi trebali sadržavati informacije o doprinosu svakog izvora energije ukupnom energetsom miksu dobavljača, poređenja potrošnje električne energije kupca s potrošnjom iz prethodne godine, informacije o datumu isteka ugovora, ako je primenjivo, te dostupnost i prednosti promene dobavljača, između ostalog.

2. Domaćinstva mogu uticati na svoje račune za električnu energiju

Dobavljači električne energije nude različite vrste ugovora. U nekim slučajevima, cena je fiksna, što znači da domaćinstvo plaća isti iznos za svaki kilovat-sat električne energije koji koristi, čak i ako se cena električne energije menja tokom vremena. Neki ugovori imaju varijabilne cene, na primer mesečne, dok drugi mogu biti dinamični, što znači da odražavaju promene veleprodajnih cena na tržištu, na primer, po satu.

Gotovo tri četvrtine (73%) domaćinstava i značajan broj malih i srednjih preduzeća u EU imaju ugovore o električnoj energiji s fiksnom cenom. Ovo može ponuditi sigurnu opciju za one koji su oprezni zbog nepredvidivih porasta cena. Međutim, to takođe znači da ne mogu imati koristi od kratkoročnog pada cene električne energije.

To se posebno odnosi na potrošače koji poseduju električna vozila ili toplotne pumpe i stoga su u mogućnosti da preusmere i prilagode svoju potrošnju električne energije kao odgovor na kratkoročne promene cena električne energije.

Postoji niz stvari koje možete učiniti da smanjite svoj račun za struju.

Prelazak na konkurentnijeg dobavljača: Nedavne procene pokazuju da ovo može dovesti do prosečne uštede od preko 150 eura godišnje. Zahvaljujući pravilima EU, kupci bi trebali imati besplatan pristup nezavisnim alatima u svakoj zemlji koji upoređuju ponude između različitih dobavljača. Pravila EU takođe daju kupcima pravo da besplatno promene dobavljača energije. Prelazak na novog dobavljača stupa na snagu u roku od 3 sedmice nakon potpisivanja novog ugovora. Štaviše, ovaj period će se morati smanjiti na 24 sata do 31. decembra 2026. godine.

Odabir ugovora s promenjivim cenama i korišćenje električne energije kada je jeftinija: Domaćinstva mogu smanjiti svoje račune prelaskom s ugovora s fiksnom cenom na ugovor s promenjivom ili dinamičnom cenom koji prilagođava cene na osnovu veleprodajnih cena električne energije na tržištu.

Ukratko, tržišne cene električne energije variraju čak i unutar jednog dana i zavise od vrste izvora energije koji se koristi za proizvodnju električne energije i potražnje. Tipično, što je više električne energije potrebno u datom periodu, to će više koštati jer će se morati koristiti skuplji izvori energije kako bi se osiguralo da se zadovolji potražnja za električnom energijom.

Ako možete preusmeriti svoju potrošnju na druge periode dana, platćete manje za nju. Da bi smanjila račune, domaćinstva mogu pratiti svoju potrošnju i cene putem pametnog brojila i koristiti električnu energiju u vreme kada su cene niže, tokom takozvanih "van špiceva". Na primer, kupci u Švedskoj s ugovorom o grejanju i električnoj energiji na sat smanjili su svoje račune za električnu energiju za 42% između 2021. i 2023. godine, u poređenju s ugovorom s fiksnom "ravnom" cenom. Korišćenje električne energije kada je jeftinija takođe podržava integraciju obnovljivih izvora energije i smanjuje troškove mreže, koji su takođe deo računa za električnu energiju. Međutim, prednosti dinamičkog određivanja cena zavise od sposobnosti potrošača da preusmere potrošnju električne energije na vreme kada su cene jeftinije.

Proizvodnja vlastite električne energije: Sve više domaćinstava smanjuje svoje račune individualnom proizvodnjom, skladištenjem i/ili prodajom obnovljive električne energije ili učešćem u „energetskoj zajednici“. Kroz energetske zajednice, građani, mala preduzeća i lokalne vlasti mogu se udružiti kako bi proizvodili, delili, pa čak i prodavali obnovljivu električnu energiju, na primer iz solarnih panela na krovovima. Pojedinačna domaćinstva ili preduzeća koja proizvode i samostalno troše vlastitu solarnu energiju mogu uštedeti između 260 i 550 eura godišnje na svojim računima za energiju. Zajednice domaćinstava koja kolektivno proizvode i dele vlastitu energiju vetra i sunca mogu uštedeti 440 do 930 eura godišnje.

Korišćenje energetski efikasnijih proizvoda i

uređaja: Jednostavnim prelaskom na energetski efikasnije proizvode poput frižidera, televizora i

osvetljenja, trošite manje električne energije i štedite na računima za struju. Osim toga, pametni uređaji vam mogu

pomoći da trošite električnu energiju u vreme kada je pristupačnija. Pravila EU o ekodizajnu i energetskom označavanju postavljaju visoke standarde energetske efikasnosti, čineći ih jeftinijim za potrošače tokom životnog veka proizvoda. Procenjuje se da će ova pravila uštedeti svakom domaćinstvu u EU u proseku skoro 320 eura godišnje (podaci iz 2024. godine), što iznosi oko 8% uštede na računima za energiju!

Poboljšanja doma poput izolacije ili zamene gasnih bojlera toplotnim pumpama isplate se za samo nekoliko godina, posebno kroz smanjenje troškova grejanja i potrošnje energije.

3. Pravila tržišta električne energije u EU odražavaju

Električna energija je roba na koju utiče dinamika ponude i potražnje. Ako je potražnja veća, cene rastu i obrnuto. Kao i za svaku drugu robu, tržišno određivanje cena električne energije počinje s troškovima njene proizvodnje („marginalno određivanje cena“).

Proizvođači električne energije ulaze na tržište s ponudama koje odražavaju njihove troškove proizvodnje. Nadmetanje ide od najjeftinijih (obnovljivi izvori, nuklearna energija) do najskupljih izvora energije (obično gas ili ugalj). Nakon što se potražnja u potpunosti zadovolji, svi dobijaju cenu poslednjeg proizvođača od kojeg se kupuje električna energija, što može biti solarna energija

tokom sunčanih podnevnih sati ili elektrane na fosilna goriva tokom zimskih večeri. Ovo osigurava da tržišta prvo odaberu najjeftinije dostupne izvore. Električna energija proizvedena iz prirodnog gasa je uglavnom skuplja. Gas će odrediti cenu kada potražnja za električnom energijom premaši količine proizvedene iz obnovljivih i nuklearnih izvora. U suprotnom, neki kupci ne bi dobijali električnu energiju koja im je potrebna.

Pravila tržišta električne energije EU ne stvaraju visoke cene sama po sebi. Ona pomažu u efikasnom usklađivanju ponude i potražnje električne energije, u realnom vremenu. Pomažu u identifikovanju i predviđanju svih mogućih nestašica i nagrađuju fleksibilnost u pogledu proizvodnje i potrošnje električne energije. Ova pravila prenose troškove energije, posebno troškove goriva, na primer troškove prirodnog gasa, kada su oni potrebni za osiguranje snabdevanja električnom energijom. Unutrašnje tržište električne energije EU takođe osigurava da električna energija teče od mesta gde je najjeftinija za proizvodnju do mesta gdje je najpotrebnija.

Ovo omogućava efikasnu integraciju čiste i pristupačne energije u elektroenergetski sistem i osigurava sigurno snabdevanje energijom. Nestašice u jednoj zemlji mogu se pokriti drugima, fluktuacije uzrokovane vremenskim prilikama su uravnotežene među regijama i mrežama, a investicije u snabdevanje se koriste na optimalan način. To smanjuje rizik od nestanka struje, ublažava ekstremne skokove cena i smanjuje zavisnost Evrope od pojedinačnih dobavljača.

Zahvaljujući unutrašnjem tržištu energije, procenjuje se da potrošači godišnje uštede 34 milijarde eura. Uz poboljšanu integraciju tržišta, to bi moglo porasti na između 40 i 43 milijarde eura do 2030. godine.

4. Smanjenje zavisnosti EU od fosilnih goriva može sprečiti buduće krize cena

Tamo gde su obnovljiva i nuklearna energija dostupne i dovoljne za zadovoljavanje potražnje za električnom energijom, one dovode do nižih veleprodajnih cena električne energije. Čista energija je proizvela 70% električne energije u EU u 2025.

Konkretno, vetar i solarna energija proizveli su 30% električne energije, prestižući fosilna goriva (26%). U Španiji, na primer, zahvaljujući porastu obnovljivih izvora, električna energija na veliko je bila skoro za trećinu jeftinija od proseka EU 2024. godine.

Tamo gde su obnovljiva i nuklearna energija dostupne i dovoljne za zadovoljavanje potražnje za električnom energijom, one dovode do nižih veleprodajnih cena električne energije. Čista energija je proizvela 70% električne energije u EU u 2025. Konkretno, vetar i solarna energija proizveli su 30% električne energije, prestižući fosilna goriva (26%). U Španiji, na primer, zahvaljujući porastu obnovljivih izvora, električna energija na veliko je bila skoro za trećinu jeftinija od proseka EU 2024. godine.

5. Ulaganja u pristupačnu i održivu energiju

Prelazak na klimatski neutralnu ekonomiju pomaže da energija bude pristupačna za sve.

Kako bi zaštitila ugrožene potrošače i pomogla domaćinstvima da upravljaju troškovima nadogradnje svojih domova, EU je uspostavila

nekoliko fondova i programa osmišljenih za smanjenje računa za struju ulaganjem u energetske efikasnost putem bolje izolacije doma, toplotnih pumpi i solarnih panela, na primer.

Fond za socijalnu klimu: Počevši od 2026. godine, ovaj fond će obezbediti 86,7 milijardi eura za podršku ugroženim domaćinstvima i mikro preduzećima. Fond će pomoći u finansiranju strukturnih investicija, poput renoviranja zgrada i uvođenja grejanja i hlađenja bez emisija, što direktno smanjuje potrošnju energije i troškove.

Fond za modernizaciju: Ovaj program podržava 13 zemalja EU sa nižim prihodima u modernizaciji njihovih energetskih sistema. Očekuje se da će do 2030. godine kanalisati do 57 milijardi eura investicija koje podržavaju ovaj cilj. Kao takav, pomaže u poboljšanju proizvodnje i korišćenja energije iz obnovljivih izvora, kao i smanjenju ukupne potrošnje energije kroz energetske efikasnost, uključujući transport i zgrade. Poput Fonda za socijalnu klimu, finansira se iz prihoda od cena ugljenika.

Fond pravedne tranzicije: Sa ukupnim budžetom od 19,32 milijarde eura između 2021. i 2027. godine, ovaj fond podržava regije koje su se istorijski oslanjale na aktivnosti fosilnih goriva, kao što su područja iskopavanja uglja. Pomaže ovim zajednicama da diverzifikuju svoje ekonomije i daje grantove za energetske efikasno stanovanje i projekte čiste energije.

Instrument za oporavak i otpornost: Kao deo NextGenerationEU, Fond za oporavak i otpornost izdvojio je 106,5 milijardi eura posebno za energetska efikasnost. Ovim novcem se trenutno financiraju nacionalni programi vaučera za solarne panele, toplotne pumpe i izolaciju. Do 2026. godine, ove investicije imaju za cilj da uštede dovoljno energije za zadovoljavanje energetske potreba preko 20 miliona Evropljana.

Fondovi kohezione politike: Sa 20 milijardi eura namenjenih za energetska obnova za period između 2021. i 2027. godine, ova sredstva ciljaju na nadogradnju za najmanje 723 000 domaćinstava. Budući da se njima upravlja regionalno, oni imaju za cilj lokalne zajednice i grantove za socijalno stanovanje, pomažući onima koji ne mogu priuštiti unapred troškove renoviranja, ključno je za ublažavanje energetske siromaštva i smanjenje računa za energiju.

Komisija odobrila rumunski program državne pomoći za skladištenje struje

BRISSEL - Evropska komisija je odobrila rumunski program podrške skladištenju električne energije u vrednosti od 150 miliona evra, u skladu s ciljevima Sporazuma o čistoj industriji.

Rumunija je obavestila Komisiju o programu podrške ugradnji najmanje 2.174 MWh novih postrojenja za skladištenje električne energije sa ciljem olakšanja nesmetane integracije varijabilnih obnovljivih izvora energije u nacionalni elektroenergetski sistem.

Pomoć će biti u obliku investicione pomoći putem direktnih grantova za nove samostalne sisteme za skladištenje energije u baterijama. Program će biti finansiran iz Fonda za modernizaciju EU, objavljeno je na portalu Evropske komisije ec.europa.eu.

EK preispituje zahtev Rumunije za odlaganje zatvaranja TE na uglj

BRISSEL - Evropska komisija je **objavila** da je pokrenula procedure evaluacije zahteva Rumunije, podnesenog u decembru, za odstupanja od kalendara dekomisioniranja termoelektrana na uglj kojima upravlja CE Oltenia.

Rumunija je obavestila Komisiju da želi da izmeni plan restrukturiranja u CE Oltenia, koji je prethodno odobrila EK, navodeći kašnjenja u razvoju alternativnih solarnih i gasnih elektrana i regionalne rizike koje predstavlja zatvaranje jedinica na uglj u vreme kada je zemlja glavni dobavljač električne energije Moldaviji, a koja takođe snabdeva energijom Ukrajinu.

U januaru 2022. godine, Komisija je uslovno odobrila pomoć za restrukturiranje u vrednosti od 2,66 milijardi eur) koju je Rumunija dijelila CE Oltenia, podržavajući plan restrukturiranja ove kompanije za period 2021-2026.

U ovoj fazi, na osnovu informacija koje je dostavila Rumunija, Komisija je saopštila da treba da proveri da li je revidirani plan restrukturiranja kompatibilan sa pravilima EU o državnoj pomoći.